

FATABUREN

Nordiska museets och Skansens årsbok

FATABUREN

NORDISKA MUSEETS OCH
SKANSENS ÅRSBOK

1964

Redaktion:

GÖSTA BERG · SAM OWEN JANSSON

MARSHALL LAGERQUIST

Redaktör: Marshall Lagerquist

Omslagets färgbild visar det halländska julbordet, som traditionellt står dukat under helgen i Oktorpsgårdens ryggåstuga på Skansen. Se Kerstin Sjöqvists uppsats Kulturbistorisk jul på Skansen i denna årsbok.

Das Umschlagbild zeigt eine rekonstruierte alte Weihnachtstafel aus der Provinz Halland in Südwestschweden. Zu jedem Weihnachtsfest wird diese Tafel in dem Rauchstubenhaus des halländischen Oktorpshofes, welcher im Jahre 1896 im Freilichtmuseum Skansen wiedererrichtet wurde, gedeckt. Siehe den Aufsatz Kulturgeschichtliches Weihnachtsfest auf Skansen von Kerstin Sjöqvist in diesem Jahrbuch.

Tryckt hos Boktryckeri Aktiebolaget Thule, Stockholm 1964
Klichéerna från Grohmann & Eichelberg AB, Stockholm

Fiskaren Erik Gustavssons utsikt från Svartsjölandet över Lambarfjärden mot Hässelbystrand.

FRÅN LANDSBYGD TILL STADSBYGD

Efter flera årtiondens undersökningsresor på landsbygden och i städerna har Nordiska museet lyckats samla ett stort material i bild av Sveriges bebyggelse, i många fall kompletterat med uppmåtningsritningar och beskrivningar. Trots ett ihärdigt arbete återstår dock ännu mycket att göra, särskilt med hänsyn till den stora omvandling som städer och landsbygd nu undergår. Etnologiska undersökningens topografiska inventeringar koncentreras för närvarande till upplandssocknarna närmast norr om Stockholm,

där trycket från den växande storstaden snart kommer att förändra bebyggelsen. Under 1963 besöktes främst Skånela, Östra Ryd och Angarn, där Össeby kommun just nu diskuterar möjligheten att planera en villastad för 25 000—30 000 invånare.

En annan ytterst brådskande inventering gäller de nu hastigt försvinnande "hembyggda" fiskebåtarna i Mälaren. Under juni och juli besöktes fiskare och båtbyggare längs stränderna av östra Mälaren, i Skofjärden, Görvåln, Lambarn, Norra Björkfjärden, Brofjärden, Ekolsundsviken, Lärstaviken, Oxen och Gorran. Ännu fångas gös och siklöja i dessa vatten av några äldre fiskare, som mestadels är ättlingar till de gamla fiskarfamiljerna i området. Erik V. Gustavsson på Svartsjölandet har efterträtt sin far och farfar som fiskare i Lambarfjärden, där nu höghusen i Hässelbystrand reser sig i öster. Han bygger och använder en moderniserad variant av den gamla båttyp, som enligt vad fiskarna i dessa vatten minns och hört av sina föregångare har varit allmänt använd här åtminstone sedan mitten av 1800-talet. Den gick under namnen skobåt, skoeka, mälareka och tycks främst ha byggts i trakten av Skokloster. Numera finns endast ett fåtal skobåtar av äldre modell kvar, men till vår glädje har båtbyggaren och spelmannen, förre länsskogvaktaren Fritz Mark i Håbo-Tibble lovat att under vintern göra en modell av skobåten, sådan den såg ut i hans ungdom, och att överlämna den som gåva till museet.

Marianne Olsson

Summary

From countryside to town

For many years the Nordiska Museet has been cataloguing old buildings in the countryside: special attention must now be paid to the Stockholm area, where buildings are disappearing faster than in other places to make way for new satellite towns. Another urgent necessity is to catalogue old types of fishing boat used on Lake Mälär west of Stockholm.